

Õiguskantsler

Eesti Ehitusinseneride Liit
info@ehitusinsener.ee

Teie nr

Meie 25.11.2015 nr 7-6/150847/1505262

Soovituskirjade nõue inseneri kutse taotlemisel

Analüüsisin avalduse alusel Inseneride Kutsenõukogu¹ 11.06.2014 otsusega nr 16 kinnitatud [üldehituse, keskkonnatehnika ja tehnosüsteemide inseneeria kutse andmise korra](#) (edaspidi *kutse andmise kord*) punkti 5.7. alapunktis 4 kehtestatud nõuet esitada inseneri kutse esmakordsel taotlemisel kaks soovituskirja taotletava kutsetasemega vähemalt samaväärse kutsetasemega ehituse valdkonna insenerilt (edaspidi *soovituskirjade nõue*).

Analüüsi tulemusel leian, et haldussisesest eeskirjast tulenev nõue, mis seab kutse saamise sõltuvusse eraisikute valmisolekust anda kutse taotlejale soovituskirju, ning eeltoodud nõudest lähtuv halduspraktika ei pruugi olla põhiseadusega kooskõlas. Probleemi süvendab asjaolu, et soovituskirjade andmiseks pädevate isikute ring on piiratud.

Soovitan Teil kutset taotlevate isikute põhiõiguste kaitstuse parendamiseks **muuta kutse andmise korda: loobuda soovituskirjade nõudest või kui isikul ei ole võimalik soovituskirjade nõuet täita, asendada see nõue mõne muu isiku kompetentsuse hindamiseks kohase meetodiga.**

I Probleemi kirjeldus

1. Õiguskantsleri poole pöördusid avaldajad seoses volitatud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri kutse (tase 8) taotlemisel tekkinud raskustega. Avaldajad peavad soovituskirjade nõuet ülemääraseks.

2. Avalduse esitamise hetkel oli Eestis ca 10 isikut, kellele on omistatud volitatud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri kutse (tase 8).² Avaldajad leidsid, et soovituskirjade nõue tekitab olukorra, kus veevarustuse- ja kanalisatsiooni inseneri kõrgeimat kutsetaset saavad edukalt taotleda üksnes need isikud, kes kuuluvad 8. kutsetaseme omandanud isikute tutvusringkonda.

¹ Inseneeria kutsealade kutsestandardite kinnitamine ning kutse andmise korra kinnitamine oli kuni 17.07.2015 Inseneride Kutsenõukogu pädevuses. Alates 18.07.2015 ei ole Inseneride Kutsenõukogu enam nimetatud [Vabariigi Valitsuse määruses](#), milles loetletakse kutsenõukogude nimetused. Seisuga 17.11.2015 ei ole SA Kutsekoja veebilehel teavet, millis(t)e kutsenõukogu(de) pädevusse on erinevate insenerikutsete valdkonnas kutseüsteemi arendamine ja rakendamine antud. Seetõttu on pöördumine adresseeritud ainult akti väljatöötamise eest vastutavale organile. Vt ka <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsenoukogud/10086217>.

² [Kutseregistri](#) andmeil on seisuga 06.10.2015 13 isikut, kellele on omistatud volitatud veevarustuse ja kanalisatsiooniinseneri (tase 8) kutse. Avalduse esitamise ajal oli vastavaid isikuid 10.

Volitatud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri kutse on väga väikesel isikuterühmal ning kahe soovituskirja nõue annab kutse taotlemisel eelise isikutele, kes neid isikuid tunnevad.

3. Ehitusloakohustuslike veevärgi- ja kanalisatsioonitööde teostava ettevõtja kohustus omada mõnede tööde teostamisel õigussuhet isikuga, kellel on veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri kutse teatud tõendatud tase, tuleneb [ehitusseadustiku](#) (EhS) § 24 lõikest 2 ning majandus- ja taristuministri 06.08.2015 määrusest nr 108 "[Kvalifikatsiooni tõendamise nõudega ehituse tegevusalade täpsem jagunemine ja nendele tegevusaladele vastavad täpsemad kvalifikatsiooninõuded](#)" (edaspidi kvalifikatsiooninõuete määrus). Volitatud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri kutsetase (tase 8), mida avaldajad soovivad saada, on määruse järgi kohustuslik veevärgi ja kanalisatsiooniga seotud ehitise auditi tegemisel.³ Üldiselt on ehitusloakohustuslike veevärgi- ja kanalisatsioonitööde tegemisel eelnimetatud määruse järgi vajalik 6., 7. või 8. kutsetasemele vastav kompetents, olenevalt kutsealast ja allerialast.

4. Eri kutsetasemetele vastavat kompetentsi on kirjeldatud ka kutsestandardites. Lisaks alade ja tegevuste (nt projekteerimine, ehitamine, ehitusjuhtimine, omanikujärelevalve) kirjeldustele määratletakse kutsestandardis kompetentse ka objekti keerukuse ning eritingimuste kaudu.⁴ Kutsestandardi järgi on näiteks 6. kutsetaseme veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener pädev hoone veevarustuse ja kanalisatsiooniehitiste ja seadmete rajamise, laiendamise ja rekonstrueerimisega, samuti lammutamisega seotud töödeks eramutes ja korterelamutes, veevarustus- ja kanalisatsiooniga seotud ehitustööde juhtimiseks lihtsates, kuni 5-korruselistes, ilma erinõueteta hoonetes. Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener (7. kutsetase) on pädev veevarustuse ja kanalisatsiooni alal projekteerima, samuti juhtima projekteerimist ja ehitust kuni kaheksakorruselistes hoonetes, kui tegemist ei ole kõrgendatud riskiga ehitisega, ujulaga, tunnelitega jmt. Volitatud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener (8. kutsetase) on kutsestandardi järgi pädev eelnimetatud töödeks tehniliste piiranguteta.

5. Praegu ei tulene eelnimetatud kvalifikatsiooninõuete määrusest selgelt kohustust lähtuda kutsetaseme vastavuse hindamisel kutsestandardi lisas nimetatud tehnilistest piirangutest, et hinnata isiku pädevust konkreetsete tööde tegemiseks. Siiski on omistatud kutse põhjal kahtlemata hõlpsam isiku pädevuses veenduda.

6. Kutse andmise korra p 5.7 alapunkti 4 sõnastus jätab lahtiseks, kas veevarustuse- ja kanalisatsiooni kutsealal kõrgeima kutsetaseme taotlemiseks saavad soovituseta anda ainult need 10-13 isikut, kellele on omistatud volitatud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri kutse (tase 8), või võimaldab kutse andmise kord soovituskirju küsida ka inseneridelt, kes on omandanud kõrgema kutsetaseme mõnel muul ehituse erialal.⁵ Kutse andmise korra punkti 5.7 alapunkti 4 sõnastus "vähemalt sama kutsetasemega ehituse valdkonna insener" viitab avarama tõlgenduse võimalusele. Teisalt on kaheldav, kas võimalus küsida soovituskirju teiste valdkondade

³ Kvalifikatsiooninõuete rakendamise osas on EhS ja PlanS rakendamise seaduse §-s 16 ette nähtud üleminekuaeg, § 16 lõike 1 järgi võib isik, kes võis enne ehitusseadustiku jõustumist tegutseda ehitusalal ja kelle teadmiste ja oskuste kohta esitatakse ehitusseadustikuga täiendavaid nõudeid, oma majandus- ja kutsetegevust jätkata seni kehtinud eeltingimuste täitmise korral kuni 2016. aasta 30. juunini projekteerimise, ehitusprojekti ekspertiisi, ehitusuuringute, ehitise auditi ning omanikujärelevalve tegevusalal ning kuni 2018. aasta 30. juunini ehituse tegevusalal. Lisaks vt üleminekusätteid veevarustuse ja kanalisatsiooni inseneri kutsetega seonduvalt EhS ja PlanS rakendamise seaduse § 16 lg 9 ja 11.

⁴ Konkreetse kutsetasemega kaasnevate pädevuse piiride kohta vt [veevarustuse ja kanalisatsiooniinseneri \(tase 6\), diplomeeritud veevarustuse-ja kanalisatsiooniinseneri \(tase 7\) ja volitatud veevarustuse-ja-kanalisatsiooniinseneri \(tase 8\) kutsestandardite lisa 11.](#)

⁵ Samuti on võimalus, et ülemineku ajal saab küsida soovituskirju varem kutse omandanud, elik madalama kutsetasemega inseneridelt, mille kutsetase on loetud kõrgemale kutsetasemele vastavaks.

inseneridelt lahendab probleemi. Soovituskirjade saamist võib takistada see, et teise valdkonna inseneril ei pruugi olla kutse taotleja kompetentsuse hindamiseks piisavalt teadmisi valdkonnas, milles kutset taotletakse. Isegi kui piisavate teadmiste olemasolu ei ole probleemiks, ei pruugi teise valdkonna insener olla küllaldaselt kursis konkreetse taotleja kutsealase tegevusega.

7. Soovituskirjade nõue loob vähemalt hüpoteetilise võimaluse ringkaitseks ja n-ö turulukuks – kutse juba omandanud isikud saavad soovituskirjade andmisest keeldudes takistada konkurentidel kõrgema kutsetaseme omandamist. Ka juhul, kui keeldumine ei ole ajendatud pahatahtlikust motiivist takistada konkurentide lisandumist, võib kutse taotlejal olla raske sobivaid soovitajaid leida. Soovituskirja koostamine on küllaltki põhjalikku süüvimist nõudev lisatöö⁶, mille eest tasu ei maksta. Soovitaja peab olema kursis valdkonnaga, milles kutset taotletakse, samuti taotleja kutsealase tegevusega vahetult taotlemisele eelneval perioodil, soovituskiri peab väljendama soovitaja isiklikku seisukohta ja olema koostatud sõltumatult. Lisaks taotleja kutsealase tegevuse kohta antud hinnangule tuleb soovituskirjas anda hinnang taotleja haridustaseme vastavusele, erialasele tegevusele, taotleja tegevusele eetika seisukohalt, tööde juhtimise ja korraldamise alasele tegevusele ning erialasele aktiivsusele, enesetäiendamisele ning hoiakutele. Kutset omavatel isikutel ei ole kohustust soovituskirju anda.

8. Soovituskirjade nõue on kehtestatud kõigil inseneeria erialadel esmaselt kutset taotlevate isikute suhtes. Seega eelkirjeldatud probleem ei puuduta ainuüksi veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri kutse taotlemist, vaid võib tekkida ka teistel inseneeria erialadel kutset taotlevatel isikutel.

II Kutsete taotlemise korraldus ning vaidlustatud kutse andmise kord

9. Kutsete andmine, niisamuti ka inseneridele kutse andmine, toimub [kutseseaduse](#) (KutS) alusel.

10. Kutse andmine on kutset taotleva isiku (edaspidi *taotleja*) kompetentsuse kutsestandardis nimetatud nõuetele vastavuse hindamine, mille tulemusena väljastatakse taotlejale kutsetunnistus (KutS § 15 lg 1). Kutse andjaks on avaliku konkursi korras valitud isik (KutS § 10 lg 1), käesoleval juhul on selleks Eesti Ehitusinseneride Liit.

11. Kutseseadus ei reguleeri küsimust, mis viisil ja vormis hinnatakse, kas kutset taotleva isiku kompetentsus vastab kutsestandardis kirjeldatud tasemele (eksam, dokumendid, töökogemuse kirjeldused, soovituskirjad).

12. Konkreetse eriala kutsetasemete kirjeldused (kutsestandardid) töötab välja kutset andev organ koostöös kutsekomisjoniga ning kinnitab kutsenõukogu.⁷ Isiku kompetentsuse kutsestandardile vastavuse hindamise viis ja vormid reguleeritakse kutse andmise korras, mille töötab välja kutse andja (kelleks on käesoleval juhul Eesti Ehitusinseneride Liit) koos kutsekomisjoniga.⁸

⁶ Vt kutse andmise korra lisa 4.

⁷ Seejuures tuleb arvestada ka kutseseaduse lisa 1 toodud kvalifikatsiooni tasemete kirjeldustega. Vt lähemalt KutS § 4 lg 4, § 5, § 9 lg 1 p 2, ja § 12 lg 1 p 1.

⁸ Vastavalt KutS § 18 lõikele 1 moodustab kutse andja kutse andmise erapooletuse tagamiseks kutsekomisjoni, kuhu kuuluvad selle valdkonna kutse andmisest huvitatud osapooled: spetsialistid, tööandjad, töötajad, koolitajad, kutse- ja erialaliitude esindajad, vajaduse korral klientide ja tarbijate esindajad, samuti teised huvitatud osapooled.

13. Kutse andmise korra kinnitab kutsenõukogu (KutS § 9 lg 2 p 4, § 15 lg 3 ja § 16 lg 1).⁹ Vastavalt KutS § 16 lõikele 2 peavad kutse andmise korras sisalduma muuhulgas ka kutse taotlemise eeltingimused ja esitatavad dokumendid.

14. Seega otsustavad kutse andja ja kutsenõukogu KutS tulenevalt nii kompetentsuse tasemete sisuliste kirjelduste (kutsestandardite) kui ka selle üle, millises vormis ja viisil konkreetse isiku pädevuse vastavust kutsestandardile hinnatakse.¹⁰

15. Kutset andev isik või organ tegutseb haldusorganina ning kutseseaduse alusel läbiviidavas haldusmenetluses kohaldatakse [haldusmenetluse seadust](#) (KutS § 1 lg 3).

16. Vaidlustatud soovituskirjade nõue tuleneb Inseneride Kutsenõukoja kinnitatud kutse andmise korrast. Kutse andmise korra puhul on tegemist halduseeskirjaga, s.o menetluskorda täpsustava aktiga, mis suunab haldusorgani kaalutlusõiguse teostamist ning seeläbi evib mõju ka haldusvälistele isikutele.

17. Kutse andmise korrast nähtub, et nõutavate dokumentide (sh soovituskirjade) puudumisel antakse kutse taotlejale puuduste kõrvaldamiseks tähtaeg (kutse andmise korra p 2.1 alapunkt 6). Ühtlasi on puuduste kõrvaldamata jätmisel (soovituskirjade esitamata jätmisel) võimalik jätta taotlus haldusmenetluse seaduse § 15 lõikele 3 tuginedes läbi vaatamata.

III Õiguslik hinnang

18. Teatud tegevus- ja kutsealadel tegutsemise eeltingimuseks võib olla isiku teadmiste ja oskuste kvalifikatsiooninõuetele vastavusele kinnitamine. Kohustuslik kvalifikatsiooninõue piirab isiku õigust vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta ([põhiseaduse](#) (PS) § 29), samuti ettevõtlusvabadust (PS § 31).

19. Kutse andmata jätmine võib mõjutada isiku võimalusi ettevõtlusega tegelemiseks ka siis, kui kvalifikatsiooninõuded ei ole teatud tegevusalal tegutsemiseks kohustuslikud (vt kirja p 5), vaid soovituslikud. Isik, kelle kutsetase on kutsetunnistusega tõendatud, võib tellimustööde saamisel olla eelisolukorras.¹¹ Ka riigihangetel osalemisel võib kvalifikatsiooni tase osutada pakkumuste hindamisel oluliseks.¹²

20. Kutse omistamisega kaasnevate põhiõiguste piirangute põhiseaduspärasuse tagamiseks peab kutse andja esiteks menetlema kutse saamiseks esitatud taotluseid kooskõlas ausa, õiglase ja

⁹ Kutsenõukogu on kutseasutuse juures tegutsev, võrdsetel alustel sama kutsetegevuse valdkonna töötajate, tööandjate, kutse- ja erialaühenduste ning riigi esindajatest koosnev haldusorgan (KutS § 8 lg 1).

¹⁰ Kui võrd kutsesüsteem toimib eri huvitatud osapoolte kaasamise põhimõttel, siis kutsete andmise korraldust puudutavad dokumendid (kutsestandardid, kutse andmise kord) koostavad ja kinnitavad kollegiaalsed organid. Kollegiaalorganite kaudu on kutsestandardite ja kutset taotlejate isikute kompetentsuse hindamise korra väljatöötamisesse, samuti kutset taotleja isiku kompetentsuse hindamisesse kaasatud töötajate, tööandjate, kutse- ja erialaühenduste ja riigi esindajad.

¹¹ Kui kvalifikatsioon ei pea olema tõendatud, hindab töid teostava isiku pädevust omanik või tellija (EhS § 23 lg 6) ning otsustab, kuidas ja mille põhjal ta veendub, et isikul on tööde tegemiseks piisavalt oskuseid ja teadmisi. Kui pädeval isikul on kutsetunnistus ning selle kohta on kutseregistris ka märge, siis pädeva isiku kompetentsust eeldatakse ning tal ei ole vaja kompetentsust täiendavalt tõendada. Sama eeldus kehtib praegu veel ka pädevustunnistuste puhul, kuid eeldatavasti minnakse hiljemalt aastaks 2017/2018 täielikult üle kutsekvalifikatsioonipõhisele regulatsioonile. Vt [ehitusseadustiku eelnõu seletuskiri](#), kommentaarid § 23 lg 7 juurde.

¹² Vt nt TTÜ Akadeemia tee 5a projekteerimistingimusi puudutavat riigihanget, mille puhul pakkumuse hindamise kriteeriumidena võetakse kutsealast pädevust hindamisel arvesse 50%, samal ajal kui pakkumuse maksumuse osakaal hindamisel on 40%. Vt <https://riigihanked.riik.ee/register/HankeAndmed.form.sdirect>.

läbipaistva menetluse põhimõtetega (PS § 14), tagades muuhulgas kutset taotlevate isikute võrdse kohtlemise. Mittediskrimineerimise põhimõttest kinnipidamise kohustust on seadusandja eraldi rõhutanud ka KutS § 15 lõikes 4.

21. Üksnes menetluspõhimõtete järgimisest ei piisa. Kutse andja peab teiseks jälgima, et kutse taotlemise eeltingimused oleks taotletava eesmärgi suhtes sobivad, vajalikud ja mõõdupärasead.

22. Soovituskirjade nõude eesmärgiks on saada teavet, mis aitaks kaasa kutse taotleja kompetentsuse hindamisele.

23. Mõlemal juhul – nii juhul, kui isikul on võimalik esitada kutse andmise korras nõutavad soovituskirjad, kui ka juhul, kui tal neid esitada ei ole, ei ole soovituskirjade kasutamine kompetentsuse hindamisel probleemivaba. Ehkki soovituskirjades esitatud teave võib olla taotleja kompetentsuse hindamisel mõningaselt abiks, ei pruugi tuttavatelt saadud soovitusel olla erapooletud. Kui kutse taotlejal on õnnestunud saada soovituskiri isikult, kes ei ole kutse taotleja kutsealase tegevusega küllaldaselt kursis, kuid on nõustunud soovitusel andma, ei täida vormitäiteks esitatud soovituskiri eesmärki ega aita kaasa kutse taotleja kompetentsi sisulisele hindamisele.

24. Kui kutse taotlejal ei õnnestu saada kutse taotlemiseks vajalikke soovituskirju, võib soovituskirjade nõue takistada sellise isiku kompetentsuse hindamist, kellel on olemas taotletavale kutsetasemele vastavad teadmised, omadused ja kutseoskused.

25. Kutse andmise korra lisas 4 (juhend soovituskirja koostamiseks) on märgitud, et soovituskirja kasutatakse taotleja eelduste esmasele vastavusele hinnangu andmiseks taotlusdokumentide vastuvõtmisel. Soovituskirjade pinnalt taotleja esmasele vastavusele hinnangu andmine ning sobimatute taotluste väljaselekteerimine pelgalt soovituskirjade puudumise pinnal on probleemne, sest võimalus kutse omandada sõltub eraisikute heasoovlikkusest ning hindajaks ei ole KutS järgi pädev organ, vaid dokumentide vastuvõtmist korraldab isik. Soovituskirjade nõue asetab isikud kutse taotlemisel seega ebavõrdsesse olukorda (kutse saamine sõltub tutvustest). Nõue võib toimida vastupidiselt kutsesüsteemi eesmärgile, milleks on muuhulgas ka Eesti ettevõtjate ja töötajate konkurentsivõime suurendamine (KutS § 2 lg 1).¹³

26. Eeltoodut arvesse võttes on alust kahelda selles, kas soovituskirjade nõue on igal juhul eesmärgi saavutamiseks sobiv. Teisalt ei saa siiski täie kindlusega väita, et soovituskirjade nõue ei aita ühelgi juhul kaasa eesmärgi saavutamisele – kui soovituskirjad on andnud isiku kompetentsuse hindamiseks pädevad ning isiku kutsetegevusega piisavalt kursis olevad insenerid, võivad need olla isiku kompetentsuse hindamisel abiks.

27. Abinõu vajalikkuse hindamiseks tuleb kindlaks teha, kas sama eesmärki oleks võimalik saavutada mõne teise, kuid isikut vähem koormava abinõuga. Kohaseks alternatiiviks võiks olla kutseksam (millega kaasneks kutse andmise kulude kasv, seega see abinõu on kallim) või muud alternatiivsed lahendused soovituskirjade nõude täitmise võimatuse korral (nt hinnangu andmiseks pädevate isikute otsimine kutse andja initsiatiivil, avalduses kirjeldatud töökogemuse jt andmete õigsuse kontrollimine haldusorgani poolt). Võimalike alternatiivide olemasolu tõttu on küsitav ka abinõu vajalikkus.

¹³ KutS § 2 lõike 1 järgi on kutsesüsteemi eesmärgiks toetada Eesti majanduse konkurentsivõime kasvu, tööjõuvajaduse seiret ja prognoosimist ning inimeste kompetentsuse hindamist, arendamist, tunnustamist ja võrdlemist. Vt lähemalt [SA Kutsekoja kodulehe kirjeldust kutsesüsteemi eesmärkide ja ülesehituse kohta](#).

28. Soovituskirjade nõude eesmärki (koguda isiku kompetentsuse hindamist toetavaid tõendeid) võib lugeda kaalukaks. Siiski ei pruugi soovituskirjade nõue olla mõõdupärane. Seda kindlasti juhul, kui taotlus, millele ei ole lisatud soovituskirju, ei jõua kutsekomisjoni sisuliseks hindamiseks (puuduvate dokumentide esitamiseks antakse tähtaeg ning puuduste tähtpäevaks kõrvaldamata jätmisel jäetakse taotlus läbi vaatamata).¹⁴ Sellisel juhul on kutset taotleva isiku põhiõiguste riive küllaltki intensiivne. Riive ei ole õigustatav sellega, et teiste isikute puhul, kellel on õnnestunud soovituskirjad esitada, võib soovituskirjade nõue täita eesmärki efektiivselt ja odavalt.

29. Kuivõrd soovituskirjade nõue tuleneb halduseeskirjast, mis ei ole järgimiseks kohustuslik, on haldusorganil iseenesest võimalik tema poole kutse saamiseks pöördunud isiku probleem lahendada ka kutse andmise korda muutmata. Riigikohtu halduskolleegiumi 16.01.2008 otsuses asjas nr [3-3-1-81-07](#) punktis 14 on kohus leidnud, et “[...] kuigi halduseeskiri peab abistama haldusorganit edaspidise kaalutlusõiguse teostamisel, ei tohi eeskiri kaalumist takistada ega välistada. Seega peab haldusel olema põhjendatud juhtudel ning konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades õiguspärase kaalumisoskuse saavutamiseks võimalus ka halduseeskirjas sätestatud piire ületada. Seejuures tuleb halduseeskirja kohaldades järgida võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtet.”

30. Eeltoodud põhimõtteid arvestades peaks haldusorgan kaaluma soovituskirjade nõudest loobumist ja isiku kompetentsuse alternatiivsel viisil hindamist, kui isikul ei ole võimalik soovituskirju esitada (nt põhjusel, et kutsealal tegutsevaid isikuid, kes soovitust saaks anda, on äärmiselt vähe).

31. Juhtumipõhise lahenduse leidmine ei ole siiski probleemitu. Nimelt kui kutse andmise korras ei ole selge erandi võimalust ette nähtud, heidutab soovituskirjade nõue isikuid kutsestandardile vastava kutse taotlemisel. Nii on avaldajate selgituste järgi mõned veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsenerid, kes oleksid võinud taotleda kõrgemat kutsetaset (tase 8), taotlenud vastava kutsetasemega soovitajate puudumise tõttu madalamat kutsetaset (tase 7).¹⁵ Isikud ei ole erandi tegemise võimalusest teadlikud ning menetlusreeglid ei ole läbipaistvad, kui võimalikku erandit ei ole kutse andmise korras selgesõnaliselt sätestatud.

IV Soovitus

32. Eeltoodut arvesse võttes palun Teil kaaluda kutse andmise korra muutmist ja loobuda soovituskirjade nõudest või asendada see mõne muu meetodiga vastaval kutsealal vajalike kompetentsuste hindamiseks olukorras, kus isikul ei õnnestu soovituskirju esitada.¹⁶

33. Palun Teie seisukohta eeltoodud soovitusele. Juhul kui olete seisukohal, et soovituskirjade nõue on teatud kutsealade/kutsetasemete puhul jätkuvalt põhjendatud, palun Teil seda üksikasjalikult selgitada. Muuhulgas palun Teil vastata ka järgmistele küsimustele:

1) kas soovituskirjade esitamise kohustusega taotletavat eesmärki on võimalik saavutada muul viisil?

¹⁴ Kutse andmise korra p 2.1 alapunkt 6, kutse andmise korra lisa 4, HMS § 15 lg 3.

¹⁵ Lisaks tuleb kutse taotlemisel maksta küllaltki suurt tasu ning isikud, kel ei ole kõiki nõutud dokumente esitada, ei soovi seda asjatult tasu maksta. Tasu volitatud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri kutse eksami eest on 350 eurot. Vt [Ehitusinseneride Liidu kutseeksami tasud](#).

¹⁶ Võrdluseks olgu toodud näiteks [Soojusenergeetika inseneeria kutsete andmise kord](#), milles on ette nähtud, et kutsekomisjon võib välja töötada varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise korra. Selle alusel hinnatakse taotleja eeltingimustele vastavust juhul, kui taotlejal puuduvad eeltingimustele vastavust tõendavad dokumendid.

2) mil määral arvestate taotleja poolt esitatud soovituskirjades antud teabe ja hinnangutega kutse andmise menetluses? Kas soovituskirjades antud teave on Teie hinnangul olnud ja on adekvaatne ja erapooletu?

3) kutse andmise kord näeb ette ka retsensioonide koostamise kutset taotleva isiku kompetentsi hindamiseks. Miks on vajalik nii retsensioonide kui soovituskirjade koostamine?

4) kas nõustute, et taotlejad, kes tunnevad vähemalt samaväärse tasemega isikuid või on teinud nendega koostööd, on seatud kutse taotlemisel põhjendamatult eelisolukorda võrreldes isikutega, kellel vastavaid tutvusi ei ole või kes ei ole teinud koostööd vastava kutsetasemega isikutega või kellel ei õnnestu soovituskirju saada?

5) millise lahenduse pakute isikule, kel ei ole võimalik täita soovituskirjade nõuet?

6) kas isikul, kes võtab taotlusi vastu ja kontrollib esitatud dokumentide nõuetele vastavust, on võimalik olenemata puuduvatest soovituskirjadest võtta taotlus vastu ning edastada see kutsekomisjonile kutset taotleva kompetentsuse hindamise vormi ja viisi üle otsustamiseks?

34. Palun teavitage 30 päeva jooksul alates käesoleva kirja saamisest, kas arvestate soovitusel ning millal ja milliseid samme selle soovitusel valguses astuda kavatsete.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Haridus- ja Teadusministeerium